

Energidepartementet

20. mars 2025

GoliatVind – Prosjektspesifikk KU

Pelagisk Forening viser til høring av 20. desember 2024 om søknad om konsesjon, søknad om unntak fra åpning av areal, og prosjektspesifikk konsekvensutredning (KU) for GoliatVind.

Generelt om unntak

Området GoliatVind ønsker å benytte er ikke åpnet etter hovedregelen i havenergilovent om at områder som skal benyttes for havvind skal åpnes. Derfor søker selskapet om unntak etter hovedregelen om åpning i § 2-2. I Ot.prp. nr. 107 (2008-2009) Om lov om fornybar energiproduksjon til havs (havenergilovent) skriver departementet følgende om unntak:

Det er derfor lagt opp til at det i særskilde tilfelle kan gjerast unntak frå reglane om opning av areal. Slike særskilde tilfelle kan tenkjast å vere etablering av ulike former for testprosjekt som enkeltstående innretningar med avgrensa levetid, eller der mindre anlegg for fornybar energiproduksjon kan tenkjast knytt opp mot forsyning av petroleumsanlegg. Høvet til unntak er snevert. Ein kan ikkje rekne med at søknader om store produksjonsanlegg blir omfatta. Dersom det blir gitt unntak frå reglane om opning av areal, kan søknaden handsamast direkte etter kapittel 3. Det vil seie at dei vanlege sakshandsamingsreglane for søknader gjeld, slik Fiskeri- og kystdepartementet òg føreset.

Departementet finn at hovudprinsippet om opning av areal òg bør gjelde for anlegg av ein viss storleik med normal levetid, og finn ikkje grunnlag for endringar slik SWAY og ENOVA peikar på. Den konkrete vurderinga av om eit demonstrasjonsanlegg kan få unntak frå reglane om opning og på kva vilkår, må tas i det enkelte tilfelle.

Unntak fra åpning er derfor en ganske snever unntaksbestemmelse. GoliatVind anser seg selv som et demonstrasjonsanlegg. Så vidt vi kan se (med vår begrensede kunnskap om havvindteknologi) skal ikke GoliatVind bruke ny og ukjent teknologi. I stor grad, igjen: slik vi ser det, er det plasseringen av anlegg i et område som det ikke tidligere har vært havvind, og trolig også i et klima: vær, vind, strøm, bølgehøyde, temperatur og lysforhold, man ikke har hatt tidligere.

Vi problematiserer vilkårene for unntak fordi det er behov for at bruken av unntaksregelen også i praksis må brukes slik: som en snever unntaksbestemmelse. Etter vanlige forvaltningsrettslige regler må departementet likebehandle og vi er bekymret for at det med forventninger om økte kostnader kan bli flere av slike anlegg som GoliatVind. Det skjer blant annet en utvikling med svært mange slike mindre anlegg i mange av våre naboland. En slik utvikling er ikke ønskelig fra vårt ståsted.

Pelagisk Forening er generelt imot unntak, og mener områder som skal benyttes for havvind må åpnes etter hovedreglene så man får vurdert de samlede konsekvensene og få sett helheten av bruken av havområdene.

Generelt om søknaden og prosjektspesifikk KU

Det forventes at miljøoppfølgingsprogrammet følges og at forundersøkelser kommer i gang som foreslått. Det er helt vesentlig med et før-bilde av situasjonen. Vi kan ikke se at miljøoppfølgingsprogrammet nevner lodde spesielt. Det er uheldig.

Vi har hatt god dialog med GoliatVind og opplevde at turbinplasseringen var ganske satt, selv om de i KU skriver noe annet. Vi forutsetter at de i fremover fortsetter dialogen, da plassering av turbiner og kabler har stor betydning for fiskeflåten og dets bruk av området etter installering.

I dokumentets kapittel 8 skriver GoliatVind:

Dersom fjerning av enkelte anleggsdeler innebærer større konsekvenser enn å la dem ligge, blir omfanget av fjerning vurdert i samråd med Energidepartementet og eventuelt andre relevante myndigheter.

Denne holdningen til det som er å anse som søppel, kan ikke vi stille oss bak. Vi ber om at alt fjernes. Vi mener at det for alle havenergianlegg, inkludert dette, må stilles vilkår om bankgaranti som dekker opprydding ved en eventuell konkurs.

Generelt må samtlige avbøtende tiltak og oppfølgende undersøkelser fra utredningene følges dersom konsesjon gis. Det står flere steder om «tiltak som skal vurderes nærmere»: disse må gjennomføres, ikke bare vurderes gjennomført.

I oppsummeringen om forurensing står det at det ikke er gjort studier av mikroplast i området. Dette mener vi må undersøkes slik at man kan følge opp eventuelle utslipp av mikroplast fra turbinene. Mikroplast er svært ødeleggende for miljøet og dette må man vite noe om før-situasjonen. Erosjon av mikroplast fra turbinene har vært en bekymring for fiskerinæringen.

Vi kan ikke se at KU har vurdert utbygging, drift og avvikling av anlegget opp mot sjømattrygghet. Det er uheldig.

Utredning om fiskeri

Generelt vil vi berømme GoliatVind for involveringen og innspillene de har tatt fra fiskerinæringen. Det er åpenbart for oss at GoliatVind sin prosjektspesifikke KU er betydelig bedre enn den foreløpige strategiske konsekvensutredningen (SKU) som gjøres for områdene som er foreslått av direktoratsgruppen.

Man har i utredningen vurdert beslaglagt areal ut fra forventet aktsomhetszone på 6 km fra anlegget. Det ser vi på som svært positivt og vi tror det gir et tydeligere og mer realistisk bilde på arealbeslaget. Dette er etter innspill fra næringen, og dette har vi gitt innspill på også i andre sammenhenger.

Det er også veldig positivt at de har vurdert datagrunnlagets usikkerhet. I denne vurderingen har de også tatt presisert utfordringene med lodde og svært varierende bestandsstørrelse.

Lodde er en viktig art for fiskeriene. Goliatvind ligger midt i gytevandringen, og larvedriftsbanen for lodde. Det er betenkelig at til tross for flere år med svært lave kvoter i tidsperioden som er undersøkt for fiskeri utgjør fangst av lodde likevel 6 % av totalt kvantum for topp ti fiskearter. Det vil si at dersom man får en jevnt større bestandsstørrelse enn vi har per i dag (for eksempel slik man har hatt tidligere) kan påvirkningen GoliatVind har på fiskeriene være større enn det som kommer frem i rapporten.

Samtlige avbøtende tiltak og oppfølgende undersøkelser må følges dersom konsesjon gis.

Vi mener at rapporten om lodde burde vært en del av høringen, og ikke bare kunne fås på forespørsel. Lodde er en viktig art i Barentshavet, både for biologien, men også for fiskerinæringen. Påvirkningen havvind har på lodde er svært viktig å finne mer kunnskap om. Dette må være et eget oppfølgingstema i miljøoppfølgingsprogrammet.

Utredning om marint naturmangfold

GoliatVind ligger i/på grensen til to viktige SVO-områder. Selv om de ikke er midt i disse områdene må påvirkningen anlegget har vurderes opp mot viktigheten og sårbarheten til disse områdene, og særlig sett i sammenheng med samlet belastning, herunder også klimapåvirkning.

GoliatVind ligger i et viktig område for flere fiskearter. Selv om området som blir påvirket bare er en liten del av de totale områdene for disse artene er det viktig å se på hvordan havvind påvirker ulike livsstadier, og ulike arter av fisk. Vi ber om at dette blir en del av miljøoppfølgingsprogrammet.

Gjentatte ganger blir kunstig rev-effekter fremsatt som noe som gir positiv konsekvens. Dette kan vi ikke støtte. Det er store kunnskapshull knyttet til en positiv effekt, og generelt vil nye, andre substrater være å anse som negativt, ikke positivt. Vi mener at en eventuell kunstig rev-effekt må ansees som negativt, til nød

nøytralt. Denne type konsekvenssettingen mener vi også nedvurderer virkningen på det marine miljøet.

Konklusjon

Pelagisk Forening ser behovet for å teste hvordan havvind påvirker livet i havet i dette området (til sammenligning er alt av havvind, utbygd eller planlagt, foregått i Nordsjøen) i lys av de forventede ambisjonene fra regjeringen om havvind. GoliatVind må også sees i sammenheng med en mulig åpning av Nordavind-områdene. GoliatVind har en begrenset størrelse med fem turbiner, og lokalisering i Barentshavet.

Pelagisk Forening er imot unntak fra hovedregelen om åpning. Men, dersom departementet velger å gi tillatelse må anlegget bli idriftsatt innenfor fristen (slik at det kan brukes som erfaring mot eventuell åpning av andre områder i Barentshavet) og det må stilles vilkår om undersøkelser og forskning som kan si noe om hvordan anlegget påvirker livet i havet.

Med hilsen

Pelagisk Forening - Pelagisk Servicekontor AS

Mariann Frantsen
daglig leder

Mia Høgi
seniorrådgiver

Kopi:
Nærings- og fiskeridepartementet
Fiskeridirektoratet